

AdRem

Nummer 12

december 2017

ïSucculent a" Afdeling ïDe A chterhoek"

Opgericht september 1975

Verenigingsavonden:

Iedere tweede donderdagavond van de maand in "**Kruidenhof te Mal-lum**" In Eibergen.
Aanvang 20 00 uur.

Contributie:

Lidmaatschap € 15,00 per jaar. Te voldoen op bankrekeningnummer IBAN NL09RABO0356715841 t.n.v. Cactusvereniging "De Achterhoek".

Naast de contributie voor de afde-ling, moet er ook nog € 27,00 con-tributie aan de landelijke vereniging "**Succulenta**" betaald worden.

Redactie:

Henk Viscaal.

Informatie:

Voor informatie over de vereniging kunt u op de hiernaast staande adressen terecht, of op de vereni-gingsavonden zoals hierboven vermeld staat.

Bestuursleden:

Voorzitter:

H.W. Viscaal,
Brinklaan 31,
7261 JH Ruurlo.
0573 452005

Scretaresse:

A. Heijnen,
Kuipersweg 9,
7107 BC Winterswijk.
0543 564314

Penningmeester:

D. Hoogstraten,
Rozenkamp 8,
7151 VN Eibergen.
0545 472778

Leden:

T. Welman,
Julianastraat 17,
7161 CP Neede.
0545 295813

J. Hardiek,
M. Krusemanstraat 122,
7513 HM Enschede.
053 4301499

AdRem

JAARGANG 37 NO 12 DECEMBER 2017

WAT ER WEER ALLEMAAL AAN DE HAND WAS

Dit jaar ging weer veel te snel naar mijn zin. Nu heeft dat natuurlijk ook zijn voordelen, want de vervelende dingen zijn dan ook veel sneller voorbij. Ik moet echter goed nadenken of er dit jaar wel echt vervelende dingen waren. Het enige dat misschien vervelend genoemd kan worden is het gebrek aan tijd. Het gevoel bekruipt mij dat ik nog zo veel in zo weinig tijd wil doen. Dit kleine stukje melancholie komt ieder jaar bij mij wel weer even de kop opsteken en is dan in het nieuwe jaar weer even snel vergeten, want er moet gewerkt worden.

Voor wat de laatste reis betreft; zijn we al weer aardig op weg om ons reisverslag te maken. Door de formules van deze reis, weinig kilometers en de omgeving uitgebreid te bekijken zijn er bij mij veel meer dingen blijven hangen dan bij andere reizen. Dit keer kon je een streek goed onderzoeken en ging er niet te veel tijd met autorijden verloren. De ideeën voor het komende jaar zijn er al weer, maar die moeten nog uitgewerkt worden.

De planten in de kas staan nu volledig droog en ik hoop ze ook dit jaar weer goed door de winter te krijgen. Wanneer het experiment in de koude bakken achter de kas een goed resultaat opleveren dan zal ik daar zeker het komende jaar nog over schrijven. Alleen de winter moet nog beginnen en in het komende voorjaar weet ik pas hoe winterhard de planten zijn die nu volledig onverwarmd buiten staan. Anders al bij de planten op aarde, de vorige jaren, krijg ik nu de indruk dat de planten aanmerkelijk meer schrompelen, maar dat kan ook een suggestie zijn. Ook nu zal het voorjaar weer een hoop dingen duidelijk maken.

Ik wil dit stukje beëindigen met iedereen prettige feestdagen, een goede jaarwisseling en een voorspoedige groei en bloei van de ons zo geliefde cactussen en vetplanten.

H.V.

PLANT VAN DE MAAND

ASTROPHYTUM CAPUT -MEDUSAE

De plant werd in 2002 ontdekt door Velazco en Nevarez en kreeg de naam *Digitostigma caput-medusae*. Door Hunt werd de plant in 2003 voorzien van de naam *Astrophytum caput-medusae*. Dit werd hem niet in dank afgenomen. Vorig jaar (2016) schafte ik mij op de ELK drie jonge exemplaren. Zij kwamen goed de winter door en wie schetst mijn verbazing toen een van de drie planten bloeide.

Wanneer je de bloemknop en vervolgens de bloem ziet, dan is

de naamgeving door Hunt nog niet zo gek. Zowel bloemknop als bloem doen heel sterk aan het geslacht *Astrophytum* denken. Alleen die rare dunne steeltjes zouden doen vermoeden dat het een heel andere plant is.

Veelal zien we geënte planten met een flinke bos takken. De planten vormen een knolletje onder de grond en groeien op eigen wortel veel langzamer. Ik ben dan ook benieuwd wat het dit jaar gaat worden. Ze zijn op bims gezet en staan volkomen droog en in 5 cm potjes droogt bims toch al veel sneller dan wanneer de planten op aarde gestaan zouden hebben.

Beschrijving van de plant is lastig omdat een aantal dingen moeilijk

met de normale vorm van een cactus te vergelijken zijn. Zo zijn de lange takken, die tot 19 cm lang kunnen worden, de tuberkels zoals we die bij een normale cactus vinden. Vanuit de knol zien we een aantal borstels en ook op de tuberkels zien we een borstlchtige uitgroeisels. Dit wordt dan in een later stadium de bloem. Deze bloem lijkt het sterkst op de bloem van een *astrophytum* zoals we dat gewend zijn.

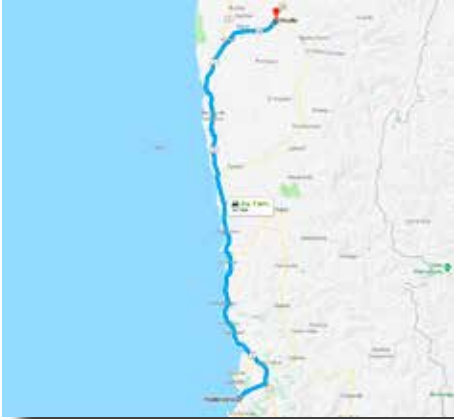
H.V.

FOTOGALERIJ

EEN DAGJE CHILI

DAG 3 MAITENCILLO - OVALLE 28 SEPTEMBER

Wanneer we beneden komen is de eigenaar van ons verblijf voor de nacht in geen velden of wegen te bekennen.

We gaan dan maar zelf naar de keuken om iets eetbaars te vinden.

Dat viel erg tegen naast een paar droge koeken en wat andere kruimels kunnen we nog wel een kop koffie zetten, maar dat was het dan.

We zitten echter wel op de eigenaar te wachten, want er moet nog betaald worden voor de nacht.

Wanneer we om het hostel heen lopen, zien we de eigenaar aankomen. Hij heeft een paar zakken met ons ontbijt bij zich, maar daar is hij nu wel veel te laat mee.

We krijgen nog wel wat mee want uiteindelijk zat het ontbijt bij de prijs inbegrepen.

Wanneer we de straat van de andere kant van waar we gisteren gekomen zijn uit rijden, zie ik ineens de supermarkt die mij gisteren werd uitgelegd om af te slaan. We zijn dus veel te snel Maitencillo binnen gereden en hadden wat langer op de grote weg moeten blijven.

We slaan dan links af en blijven de kustweg volgen in plaats van de 5. Deze kunnen we altijd nog nemen wanneer de tijd mocht gaan dringen.

Wanneer we door het dorp Papudo rijden, stoppen we bij een aantal gebouwen aan het strand. Een van de gebouwen bleek een visafslag te zijn. De eigenaar stond er de gevangen vis van die ochtend schoon te maken. Nu is daar natuurlijk niets aan en na een paar minuten zou je daar uitgekeken zijn.. Voor de werktafel waar hij aan het werk was stond zo ongeveer een veertigtal pelikanen op de

visafval van de man te wachten. Met een sierlijke boog gooide hij dan het afval van de vis in de richting van de pelikanten die dan allemaal tegelijkertijd hun bek open deden. Toen het wat minder werd met het toewerpen van het afval, gingen bij iedere beweging van de arm van de man de bekken weer tegelijkertijd open zonder dat er nog wat te eten was. Een van de dingen die Joke op haar verlanglijst van te fotograferen vogels had staan, waren pelikanten. Zij ging dan ook helemaal uit haar dak en het kostte enige overredingskracht om de tocht voort te zetten. Regelmatig kwamen er stukjes landschap voor waar puya's te bewonderen waren. Ook veelvuldig werden hier eulychnia's gezien. Dat vroeg er natuurlijk om, om zo af en toe te stoppen en dan een paar opnames te maken. Wanneer we dicht bij Ovalle zijn gaan we van de 5 af en nemen de gewone weg. We zijn nog maar net van de 5 af of we zien een geweldig mooi stukje natuur dat er om vraagt om nader bekeken te worden. Een kievitsoort is een van de opvallendste vogels hier. Maar ook een roofvogel is zo aardig om voor mij op niet al te grote afstand op een cactus te gaan zitten. De vogel lijkt ons een sperwer, maar het kan zo maar een andere soort zijn. De cactus is in ieder geval een *Eulychnia acida*. Waarschijnlijk is de roofvogel hier ergens in de buurt aan het nestelen, want wanneer je dichterbij komt vliegt hij of zij niet helemaal weg maar blijft binnen een redelijke afstand zodat je er steeds weer naar toe kunt lopen. Ook zien we hier weer de parasieten die we ook al bij de vorige reis in 2011 gezien hadden. Het is een soort bes die in de cactus groeit. We fotograferen hier ook een gestreepte kever die sterk aan onze

mestkever doet denken. Het is voorjaar hier dus een ongelooflijk aantal kereltjes rent zich de benen uit het lijf achter voor hen waarschijnlijk zeer aantrekkelijke wijfjes. Deze gestreepte kevers zullen we tijdens de rest van de reis regelmatig tegenkomen.

In Ovalle aangekomen blijkt mijn tomtom het niet zo te doen als we graag zouden willen. Dan maar de weg gevraagd. Een zeer moeilijk iets omdat er niet al te veel mensen te vinden zijn die Engels spreken. Na veel vragen en fout rijden eindelijk iemand gevonden die voor ons uit reed. Als we dan bij het hotel zijn aangekomen volgt de volgende verrassing. De kamer bleek niet zo te zijn zoals we geboekt hadden. Dus moesten we er nog een kamer bij nemen. 's Avonds nog ergens een flinke hamburger gegeten en dan naar de eigen kamer om de aantekeningen van de afgelopen dag bij te werken.

H.V.

PUZZEL

1	2	3		4		5	6		7	8		9	10	11
12			13			14			15			16		
17								18				19		
	20					21	22			23			24	
25			26			27						28		
		29			30					31	32			
33	34			35			36		37					38
39			40			41				42				
	43				44			45			46			47
48			49				50			51			52	
		53			54				55			56		
57	58			59			60				61			62
63						64			65				66	
67				68	69			70			71			
72								73					74	

HORIZONTAAL

1 kookgerei, 4 gooien, 9 eveneens, 12 ijzeroxyde, 14 bijwoord, 15 deel van een breuk, 17 plaats in Amerika, 18 persoonlijk voornaamwoord, 19 aanleg, 20 slaginstrument, 21 takje, 23 familielid, 24 en dergelijke, 25 familielid, 26 muziekitvoer, 28 scan, 29 deel van de bijbel, 30 meisjesnaam, 31 een en ander, 33 gravin van Holland, 35 voegwoord, 36 delfstoffen vaartuig, 39 tiert, 41 logaritme naturel, 42 vogel, 43 Spaanse wijn, 45 en anderen, 46 vrucht, 48 voertuig, 49 vriendelijk, 51 schoolonderzoek, 52 voegwoord, 53

VERTICAAL

1 voor, 2 kransslagader, 3 omlaag, 4 schop, 5 niet zo, 6 vogel, 7 bouwland, 8 windrichting, 9 familielid, 10 wal, 11 geldlening, 13 water, 16 eiland bij Nieuw Guinea, 18 plaats in België, 22 pakken, 23 grootste gedeelte, 25 stel, 27 lidwoord, 28 inboorling op Nieuw-Zeeland, 29 akelig, 32 vulkaan in Rusland, 34 op die plaats, 35 vulkaan op Sicilië, 37 aansporing, 38 niet goed worden, 40 plaats in Duitsland, 41 auto-merk, 44 bezinksel, 45 insecteneter, 47 voorzetsel, 48 water in Noord-Holland, 50 traag, 51 vlug, 53 lichaamsdeel, 55

lengtemaat, 54 samen, 56 lengtemaat, 57 vreemde munt, 59 computerterm, 60 Drents sage figuur, 63 sein, 64 ondernemingsraad, 65 plaats in Amerika, 67 plaats in Gelderland, 68 schaaldier, 71 karakter, 72 vogel, 73 op die plaats, 74 assistent econoom

plaats in Amerika, 56 vulkaan op Sicilië, 58 plaats in Zeeland, 59 brileend, 61 vreemd, 62 insect, 64 plaats in Brabant, 66 open plek in het bos, 69 vogelprodukt, 70 en dergelijke

Onder de inzenders van de goede oplossing van de puzzel wordt een plantje verloot.

Dryopteris affinis

TWEE HOBBY'S GEMAKKELIJK TE COMBINEREN

We gaan ook deze maand door met drie planten van ons eigen flora.

Als eerste gewone zoutmelde (*Atriplex portulacoides*) uit de amarantfamilie (*Amaranthaceae*). Deze halofyt (kan leven in een zoute omgeving) is een vasteplant die langs onze kust voorkomt. Het met het water opgenomen zout wordt via haartjes op het blad weer uitgescheiden. Als de haartjes vol zout zitten barsten ze open. Deze tot 1,5 meter hoge plant is aan de voet houtachtig. De bladen smaken naar postelein. De bloemen verschijnen van juli tot september met groen-gele bloemen. De plant heeft mannelijke en vrouwelijke bloemen. *Atriplex* betekent in het Grieks niet voedend en *portulacoides* betekend gelijkend op *Portulaca* .

De tweede plant is zomerbitteling (*Blackstonia perfoliata* subsp. *perfoliata*) uit de gentiaanfamilie (*Gentianaceae*). Een ander ondersoort sub *serotina* de herfstbitterling.

Het is een 1-jarige plant die van juli tot september bloeit met gele bloemen en de

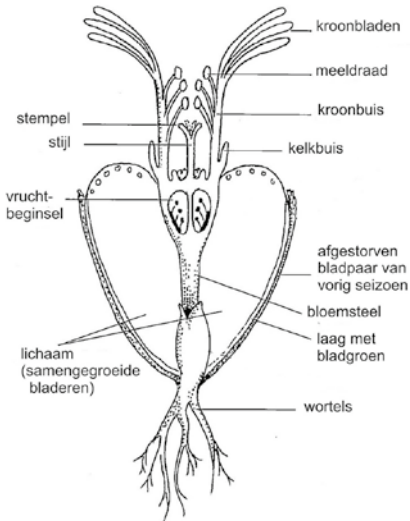
plant wordt maximaal 40 cm hoog. Je kunt deze plant vinden op vochtige kalksteen of krijtsteen. De plant is zeer zeldzaam en wordt gevonden rond Amsterdam. Blackstonia is vernoemd naar de apotheker John Blackstone (1660-1743) en perforatum betekent per (door) en folium (blad)

De laatste van deze maand is een varen de geschubde mannetjes varen (*Dryopteris affinis*) uit de niervarenfamilie (*Dryopteridaceae*). Het is een overblijvende sporen plant die zijn sporen rijp heeft van juli tot en met oktober. De plant wordt maximaal 80 cm hoog. Het is lange tijd onzeker geweest of deze onder de niervaren valt. Maar sinds een paar jaar is men er over eens dat ze onderling nauw verwant zijn. Hij komt voor in vochtige bossen samen met het algemeen meer voorkomende mannetjes varen waar hij ook bastaarden mee maakt (*Dryopteris x complexa*). *Dryopteris* komt uit het Grieks *dryos* betekent eik en *pteris* varen en *affinis* betekent verwant. De bladeren blijven lange tijd in de winter hun groene kleur behouden.

Dat was het weer voor deze maand. Tot een volgende keer.

Jur

HERFSTBLOEI

De kas zit in de noppenfolie. De planten krijgen rust. Op een paar na. Er is volop activiteit bij *Crassula tecta* (maar daar heb ik al eens over geschreven) en bij sommige “mesems”. Van de laatste groep heb ik er vier gefotografeerd.

Drie planten horen tot het geslacht *Conophytum*, wat zoiets betekent als ‘kegelvormige plant’. Het is een soortenrijk geslacht: 100 soorten en nog vele ondersoorten. De kegelvorm slaat op de twee bladeren, die geheel of gedeeltelijk aan elkaar vast zitten (het lichaam) op een spleet aan de bovenzijde na. Verschillende soorten splitsen het lichaam wat leidt tot een kussen-vormig geheel. Andere soorten groeien als

enkelvoudig plantje. Uit de opening groeit de bloem (zie tekening). De kleuren variëren van wit, geel, koperkleurig, oranje, paars. Op de bijgevoegde foto’s weet ik de naam van de geelbloeiende soort niet (*C. flavum*? Het bordje was inmiddels verteerd en onvolledig); de paarsbloeiende is *C. minutum* var. *pearsonii*; *C. stephanii* moet nog gaan bloeien, maar dat stelt niet veel voor: kleine, kleurloze bloempjes.

Het maakt nogal wat uit in welk jaargetijde je de plant ziet. Tijdens de rust zijn de lichamen omgeven door een papierachtige laag: de verdroogde bladeren van vorig seizoen. In die periode ziet de plant er onaantrekkelijk uit, maar beschermt het omhulsel hem tegen uitdroging en verbranding door de zon.

Gedurende de groeitijd ziet het lichaam er fris en groen(achtig) uit. Zo zie je ze meestal op de foto’s.

Het verspreidingsgebied van *Conophytum* ligt aan de westkust van Zuid-Afrika tot in Namibië, het gebied van de winterregens. Het winterseizoen in Zuid-Afrika loopt van juni tot en met augustus. Ze groeien vaak in spleten en tussen kiezels. De plant wordt actief, nadat de winterregens zijn gevallen en het voorjaar begint.

Het omhulsel breekt open en de inmiddels aangelegde, nieuwe bladeren drukken zich naar buiten (zie foto *C. stephanii*). Goed te zien is ook, dat het een soort is met een behaarde huid.

Zaden van vorig seizoen worden door het water / de regendruppels verspreid. Uit de opening groeit de bloem naar buiten; bijna bij elke

Antimima argentea

C. geel

C. minutum

soort is dat één bloem per lichaam. Wat me teleur stelt, is dat ik geen informatie kan vinden over dat proces van verdubbelen, uitgroei van nieuwe bladeren (waar zit het groeiweefsel?), de plaats van de vrucht ten opzichte van de nieuwe bloemvorming.

Bij ons in de kas krijgen ze vanaf augustus af en toe nevel mee. Als de dorre omhulsels spleten en de verse bladeren tevoorschijn komen, ontvangen ze wat meer water zonder te overdrijven. Ze hebben goed doorlatende, stenige grond nodig. Bij ons staan ze in bims. Je moet voorzichtig zijn met voeding (één à twee keer).

In onze winter is licht door de noppenfolie wel een probleem. Tijdens onze zomer moet je oppassen voor de volle zon. Wij schaduwen licht. In ons voorjaar verdrogen de bladeren en kapselen de planten zich in. Vanaf die tijd stopt het geven van water. Incidenteel krijgen ze een lichte nevel.

De laatste foto heeft betrekking op een vertegenwoordiger van het geslacht *Antimima* (*A. argentea*). De soort groeit in Namibië. Hij schijnt weinig bekend te zijn. Het geslacht is nauw verwant aan het geslacht *Ruschia*.

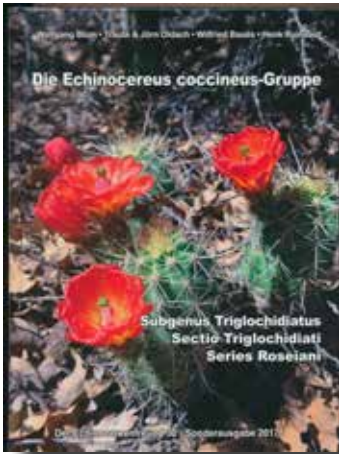
Er komen soorten voor die kussenvormig groeien, maar ook die (zoals deze soort) kruipend groeien. Ondanks, dat hij ook in het gebied van de winterregens voorkomt, krijgt hij bij ons geen speciale behandeling. Of hij moet per ongeluk een tijdje iets minder water hebben gehad. Feit is, dat hij voor het eerst bloeit, terwijl we hem al jaren hebben (ELK).

Rob Hoogstraten

MET EEN BOEKJE IN EEN HOEKJE

Een paar maanden geleden had Henk Ruinaard mij toegezegd een boek mee te nemen naar de redactievergadering in Nijmegen. Toen ik de omslag van het boek zag begreep ik meteen waarom ik geen naam kon vinden bij een plant die Rob Hoogstraten me toen had toegestuurd.

Henk is lid van de *Echinocereus* werkgroep. Een groep mensen die nogal behoorlijk diep op de trof ingaan en wanneer we het boek doorlezen moet je soms alle zeilen bijzetten om het geheel te begrijpen. Vooral omdat de planten wel heel erg ge- en verdeeld worden.

Zoals de titel al aangeeft, het boek behandelt De *Echinocereus coccineus* groep. Dit is een zeer bloeiwillige plantensoort.

De schrijvers brengen de planten onder de serie Roseiani en verdelen deze groepen dan in weer twee subseries te weten de subserie roseiani en de subserie Polyacanthi. Bij de eerste groep worden dan *Echinocereus coccineus* en een vijftal subspecies ondergebracht. Binnen de Polyacanthi onderscheiden we *Echinocereus polyacanthus* en *Echinocereus pacificus zestal* subspecies.

Kunt u het nog volgen.

In het voorwoord verklaart men hoe men tot de handelwijze is gekomen om dit boek te schrijven.

Veel van de verschillen is door dna-onderzoek tot stand gekomen. Na dit verklarende stuk over hoe men tot deze handelwijze is gekomen, gaat men op de afzonderlijke planten in. Er is een foto van de type-plant met daarop volgend een opsomming van iedereen die met de beschrijving van die specifieke plant is bezig geweest. Foto's van herbariummateriaal zijn bijgevoegd waarbij ik constateer dat deze afbeeldingen voor mij geen toegevoegde waarde hebben. Hieropvolgend krijgen we dan een grote serie foto's van de behandelde plant in de streek waar hij gevonden is.

De bijgevoede foto's zijn van een behoorlijk niveau en geven mede doordat ze op de vindplaats genomen zijn een zeer goede indruk van hun groeiwijze.

Zeker een boek waar je heerlijk in kunt snuffelen wanneer je wat meer wilt weten over een bepaalde plant in dit geslacht.

Ga je alleen maar op het beeldmateriaal af zonder de begeleidende tekst dan zie je op een gegeven moment door de bomen het bos niet meer .

H.V.

ONDER ONS GEZEGD

Verslag van de bijeenkomst op donderdag 9 november 2017. Er is maar een klein groepje leden aanwezig. Diddy krijgt nog weer een oogbehandeling, Cees mag nog niet auto rijden, Johan is verhinderd en de vader van Bennie is overleden dus Bennie en Tonny zijn er ook niet. We beginnen met foto's van Jurrie Hardiek van zijn vakantie in Noord-Italië. Eerst bij Moreno, in de tuin bij het slot van Sissi. Een mooie tuin met succulenten, vaste planten, palmen en nog veel meer. Hierna gaan we naar een tweede tuin met prachtige acer's en een mooie cornus kousa. Tot slot laat Jur nog enkele foto's zien van het reisje van afgelopen jaar.

Na de pauze kijken we naar plaatjes, gemaakt door Trudy Welman op het eiland Madeira. Bij het hotel, waar Trudy en Ben logeerden, hoorde een schitterende tuin met veel palmen. We zien ook een mooie orchideeentuin en een succulententuin. Funchal, de hoofdstad, heeft een aantal parken en een geheel overdekte grote markt, heel kleurrijk. We komen op een hoog plateau met een geweldig uitzicht over de kust. Op Madeira is het altijd tussen de 20 en 30 graden met op elk moment van het jaar veel bloemen. Af en toe regent het ook maar dat is logisch anders kan de boel niet groeien. Ondanks de lage opkomst was het toch een fijne avond, we hebben weer veel moois gezien.

Annie

C. stephanii

AGENDA

Uitnodiging voor de bijeenkomst op donderdag 11 januari 2018 in de “Kruidenhof te Mallum” in Eibergen.
Aanvang 8 uur.

Agenda:

1. Opening. Mededelingen. Ingekomen stukken.
2. Lezing Henk Viscaal.
3. Pauze en verloting.
4. Vervolg lezing.
5. Rondvraag.
6. Sluiting.

December: Gezellige foto- en praat-avond.

Met vriendelijke groeten en tot ziens,

Het bestuur.

Jaarprogramma 2017

14 Januari	Henk Viscaal lezing Namibië 2016.
9 Februari	Jaarvergadering + Piet Hoogers.
9 Maart	Lezing Ludwig Bercht.
13 April	Geert Borgonje over zijn eigen tuin.
6/7 Mei	Lenteweekend.
11 Mei	Praktijkavond.
27 Mei	Cactusreisje.
8 Juni	Tuinbezoek Johan van Dijk.
14 Juli	Tuinbezoek Henk Viscaal.
Augustus	Vakantie.
7 September	Gert Ubink lezing.
12 Oktober	Ruilavond.
9 November	Gast spreker.
14 December	Praat / Spel ? Fotoavond.

OPEN DAG

ZATERDAG 2 JUNI 2018

Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart

Tel. 0297 326880
Fax. 0297 343089

Inhoud

Plant van de maand	164
Fotogalerij	165
Een dagje Chili	166
Puzzel	170
Twee hobby's gemakkelijk te combineren	172
Steengoed	174
Met een boekje in een hoekje	176
Onder ons gezegd	177
Agenda	178